

บทที่ 6

ฮิญาบของอิสลาม-ภาคที่ 4

ความเหมาะสมและความไม่เหมาะสมซึ่งอนุญาตให้กระทำได้

ข ื่อสรุปของการอภิปรายที่กล่าวมาแล้วของเราก็คือมีเรื่องสองเรื่อง ที่ควรจะต้องกล่าวถึง เรื่องหนึ่งคือหลักการของกฎหมายศาสนานั้นมีอยู่สองสิ่ง ซึ่งเป็นประโยชน์แก่เรา ในที่นี้ มีบางสิ่งบางอย่างที่ไม่มีประโยชน์จนถึงกับต้องตราไว้เป็นข้อบังคับและก็ไม่มีโทษจนถึงกับต้องกำหนดให้เป็นสิ่งต้องห้าม เนื่องจากสิ่งนั้นมีได้มีข้อกำหนดบังคับหรือห้ามปรามจึงเป็นสิ่งอนุญาตให้กระทำได้ ดังนั้นจึงเรียกว่าความไม่เหมาะสมซึ่งอนุญาตให้กระทำได้ (มุบะฮุลา-อิกติ-ดาอ) ดูเหมือนว่าสิ่งที่อนุญาตให้กระทำได้ส่วนมากที่สุดจะเป็นแบบนี้

แต่ก็ยังมีสิ่งอื่น ๆ อีก เหตุผลที่ทำให้มันเป็นสิ่งที่ยอนุญาตให้กระทำได้ก็คือความรอบคอบบางอย่างที่ทำให้ยืดหยุ่นให้ นั่นคือถ้ากฎหมายของพระผู้เป็นเจ้าไม่อนุญาตให้กระทำได้แล้วก็จะเกิดความลำบากยากเย็นขึ้นอย่างไม่ต้องสงสัย สิ่งที่ยอนุญาตให้ทำได้ประเภทนี้เรียกว่าความไม่เหมาะสมที่ยอนุญาตให้กระทำได้ เป็นไปได้ที่ในการกระตุ่นหรือหลบเลี่ยงการกระทำเหล่านี้ อาจก่อให้เกิดความเห็นพ้องหรือความมุ่งร้ายขึ้นได้ แต่เพื่อจะเชื่อฟังคำแนะนำที่สูงส่งกว่า ข้อบังคับของพระผู้เป็นเจ้าจึงได้กำหนดให้มันเป็นสิ่งที่ยอนุญาตให้ทำได้เสียและมองข้ามหลักเกณฑ์อีกอย่างหนึ่งไป

สิ่งที่อนุญาตให้กระทำได้ทั้งหลายที่ได้รับการอนุญาตให้กระทำได้ เพราะไม่ต้องการให้มีความผิดหรือตำหนิตีเดียขึ้น (ฮะรัจ) เป็นอย่างนี้ นักกฎหมายศาสนาจะพิจารณาดูว่าถ้าพวกเขาต้องการห้ามการกระทำอย่างใดแล้วชีวิตของผู้คนก็จะลำบากเป็นอย่างมาก เขาก็จะไม่ห้ามในสิ่งนั้น

ดูเหมือนตัวอย่างที่ดีที่สุดสำหรับเรื่องนี้คงจะเป็นการหย่าร้าง ท่านศาสดา (ซ.ล.) กล่าวว่า “ในบรรดาสิ่งที่อนุญาตให้กระทำได้ทั้งหมดนั้น การหย่าร้างเป็นสิ่งที่น่ารังเกียจที่สุด” อาจจะมีบางคนถามว่า “ก็เมื่อมันเป็นสิ่งที่

น่ารังเกียจแล้ว เหตุไฉนจึงอนุญาตให้กระทำได้แล้ว? ถ้าอย่างนั้นก็ควรห้าม การหย่าร้างเสียซิ” แต่เปล่าดอก ในขณะที่เดียวกับที่การหย่าร้างเป็นการกระทำ ที่น่ารังเกียจและการออกคำอนุญาตให้หย่าร้างได้จะทำให้สวรรค์สิ้นสะเทือน ไปก็ตาม มันก็มีใช้สิ่งที่ต้องห้าม เมื่ออับดุลอัยยูบ อันซารีต้องการหย่าภรรยา ของเขานั้น ท่านศาสดาได้กล่าวว่า “การหย่ากับอุมม์อัยยูบคือความบาป” แต่ถ้าอับดุลอัยยูบได้หย่าภรรยาของเขาจริงๆ แล้ว ท่านศาสดาจะกล่าวว่าการ หย่านั้นเป็นโมฆะหาได้ไม่ นั่นก็คือบางสิ่งบางอย่างไม่เป็นสิ่งต้องห้ามแต่ใน ขณะเดียวกันมันก็มีลักษณะหลายอย่าง que สิ่งต้องห้ามมีอยู่และบางที่อาจมีมาก กว่าด้วยซ้ำไป เพราะเหตุนี้มันจึงน่ารังเกียจ แต่ก็มีได้ต้องห้าม

เหตุผลก็คือว่าอิสลาม ไม่ต้องการให้การแต่งงานเป็นเรื่องของการ บังคับ นั่นก็คือบังคับให้ผู้ชายต้องเป็นผู้เลี้ยงดูและปกป้องผู้หญิง ต้องอยู่ กับภรรยาของเขาไม่ว่าจะเป็นอย่างไรก็ตาม อิสลามมิได้ห้ามในการที่ผู้ชาย จะพยายามที่จะหย่าจากภรรยาของเขา แต่ผู้ชายก็ควรรักษาภรรยาของเขาไว้ และ ไม่ควรมีความจิตชิตเย็นชาต่อเธอ แต่ถ้าสถานการณ์ไปไกลเกินกว่านี้และ ผู้ชายต้องการหย่าภรรยาของเขาแล้ว? การหย่าเป็นการกระทำที่น่ารังเกียจ เสียจนกระทั่งทำได้ต่อเมื่อจำเป็นจริงๆ เท่านั้น นี่คือการตัวอย่างอันหนึ่งของความ ไม่เหมาะสมที่อนุญาตให้กระทำได้

ข้อยกเว้นเหล่านี้มีอยู่ในเรื่องของฮิญาบเช่นเดียวกัน ในขอบเขต เกี่ยวกับเรื่องฮิญาบนี้เมื่อ ไม่เป็นการบังคับว่าผู้หญิงจะต้องปกปิดใบหน้าของเธอ ผู้ชายก็มี ได้ถูกห้ามจากการมองดูใบหน้าของผู้หญิงที่เธอได้มองด้วย ตัณหาอารมณ์ ความแตกต่างระหว่างการเปิดหน้า ไม่ได้ปกปิดกับการปกปิด ใบหน้านั้นก็คือความเหมาะสม ที่อนุญาตให้กระทำได้อย่างหนึ่ง นั่นก็คือ กฎเกณฑ์ที่เกี่ยวข้องกับผมย้อมเกี่ยวข้องกับใบหน้าด้วย กฎเกณฑ์ที่เกี่ยวข้อง กับร่างกายส่วนอื่น ๆ ก็ย้อมเกี่ยวข้องกับใบหน้าด้วย มีร่างกายส่วนอื่น ๆ หลาย ส่วนซึ่งถึงแม้ว่าจะ ไม่ได้เป็นเครื่องกระตุ้นเร้า ได้มากกว่าใบหน้าแต่ก็กระตุ้น เร้าได้ไม่น้อยกว่าใบหน้าเลย แต่ในขณะที่เดียวกันก็มีข้อยกเว้นให้ใบหน้า กฎเกณฑ์นั้นมีอยู่อย่างเดียวกันแต่สำหรับการปกปิดผมนั้นผู้หญิงสามารถทำได้

ไม่ยาก นอกจากว่าเธอจะมีนิสัยชอบแข็งข้อต่อต้าน และความโอ้อวดตัวจะ
รบเร้าให้เธอปล่อยผมไว้ อย่างนั้นโดยไม่ปกปิดเท่านั้น

การคลุมผมเป็นหน้าที่ที่มีได้ปฏิบัติได้โดยยากเย็นอะไรเลย และมีได้
ทำให้ชีวิตของเธอต้องเดือดร้อนแต่ประการใด แต่ถ้าผู้หญิงถูกสั่งให้ปกปิด
ใบหน้าของเธอด้วย มันก็จะทำให้เธอทำอะไรไม่ได้ตั้งหลายอย่าง มันเป็นการ
กีดขวางต่อเสรีภาพในการเคลื่อนไหวของเธอ

ตัวอย่างเช่นมีงานหลายอย่างในสังคมที่ขึ้นอยู่กับคำสั่งทางศาสนา
ว่าผู้หญิงต้องปิดหน้าของเธอหรือไม่ ผู้หญิงจะได้รับอนุญาตให้ขับรถได้
หรือไม่? การตอบคำถามข้อนี้จะต้องดูจากแง่ที่ว่าหน้าที่ผู้หญิงทำหน้าที่เช่นนั้น
จะเป็นสิ่งที่อนุญาตให้ทำได้หรือไม่ เธอจะทำหน้าที่ของเธอและเธอจะขับรถ
ได้หรือไม่? ถ้าการปิดหน้าและมือของผู้หญิงเป็นสิ่งบังคับ ผู้หญิงจะขับรถได้
หรือไม่? นั่นก็คือถ้าการขับรถทำให้ผู้หญิงต้องละทิ้งหน้าที่ของตน เธอก็ต้อง
ไม่ขับ

แต่เมื่อมีผู้กล่าวว่า “เปล่าเลย ผู้หญิงไม่จำเป็นต้องคลุมหน้าของเธอ” นี้ก็
หมายความว่าเธอสามารถขับรถได้ในเมื่อการขับรถมิได้หมายความว่าเธอต้อง
เปิดเผยส่วนอื่น ๆ ของร่างกายหรือต้องแต่งหน้าแต่งตาหรือจะปกปิดผมไม่ได้
ทราบใดที่เธอเปิดหน้าไว้ เธอก็ขับรถได้

ตัวอย่างอีกอย่างหนึ่งคือ ผู้หญิงจะเป็นครูสอนนักเรียนชายได้หรือไม่?
ในเมื่อเรากล่าวมาแล้วว่าการฟังเสียงของผู้หญิงที่มีได้เป็น*มะฮฺรอม* นั้นไม่มี
ปัญหาอะไร ถ้าเรากล่าวว่าการมองเห็นหน้าของผู้หญิงที่มีได้เป็น*มะฮฺรอม* เป็นสิ่ง
ไม่อนุญาตและผู้หญิงจำเป็นต้องปกคลุมใบหน้าของเธอ เราก็ต้องกล่าวว่าการ
สอนนักเรียนชายเป็นสิ่งที่ไม่อนุญาต แต่ในเมื่อเรากล่าวว่าผู้หญิงไม่จำเป็นต้อง
คลุมหน้าของเธอ และผู้ชายจะมองดูหน้าของผู้หญิงที่มีได้เป็น*มะฮฺรอม* ได้ใน
เมื่อการมองนั้นมีได้แฝงไว้ด้วยตณฺหาราคะ ฉะนั้นแล้วผู้หญิงก็ย่อมเป็นครูสอน
นักเรียนชายได้ นั่นก็คือข้อจำกัดอยู่ที่เรื่องหน้าและมือนั่นเอง แต่อันที่จริงนั้น
ปัญหาที่แท้จริงก็คือผู้หญิงถูกจำกัดอยู่แต่ในบ้านหรือเปล่า นี่ไม่ใช่เรื่องเล็ก ๆ
เลย

ถ้าเราสรุปเอาว่าอิสลามมีทัศนะว่าผู้หญิงจะต้องปกคลุมใบหน้าและมือของเธอพร้อมด้วยส่วนอื่น ๆ ของร่างกาย และถ้าเรากล่าวว่าผู้หญิงจะต้องปกคลุมตัวตั้งแต่ศีรษะจรดเท้า นี่ก็จะหมายความว่าผู้หญิงต้องจำกัดตัวอยู่แต่ในบ้านเท่านั้น เพราะการที่เธอจะออกไปนอกบ้านนั้นจะเป็นการ ไม่สะดวกสำหรับเธอ แต่ถ้าเรากล่าวว่า เปล่าเลย ผู้หญิงไม่จำเป็นต้องปกคลุมใบหน้าและมือของเธอ นั่นก็คือเรามีได้จำกัดกิจกรรมของเธอด้วยข้อห้ามนี้ ตัวอย่างเช่นผู้หญิงที่เชื่อว่าตนจำเป็นต้องปกปิดร่างกายทั้งหมดย่อมไม่สามารถออกจากบ้านไปซื้อผักได้ เธอต้องส่งคนรับ ใช้ผู้ชายหรือสามีออกไปซื้อ ดังนั้นเรื่องที่ว่าผู้หญิงจำเป็นต้องปิดหน้าและมือของตนหรือไม่จึงก่อให้เกิดความแตกต่างเป็นอย่างมาก ขอบเขตของกิจกรรมของผู้หญิงจะถูกจำกัดเป็นอย่างมากถ้าเธอต้องปิดหน้าและมือด้วย

เราได้สรุปจากโองการของอัลกุรอานและหะดีษแล้วว่า ไม่มีอะไรขาดหายไปในเรื่องนี้แต่ก็มีได้ลงความเห็นไว้ สิ่งเดียวที่เราพบว่าขาดไปก็คือคำสั่งทางศาสนา แต่นี่ก็ไม่ใช่เป็นเพราะว่าเป็นการจำเป็นที่ผู้หญิงจะต้องปิดหน้าและมือของเธอ คำสั่งส่วนมากเห็นพ้องกันว่าไม่จำเป็น

เรื่องที่เรายังไม่มีความเห็นทางศาสนาก็คือเรื่องที่ว่า เป็นสิ่งอนุญาตหรือไม่ที่ผู้ชายจะมองหน้าผู้หญิงที่มีได้เกี่ยวข้องกับตน ในเมื่อการมองของเขามีได้เป็นไปด้วยดีตามอารมณ์ คนส่วนมากกล่าวว่าไม่เป็นสิ่งอนุญาตแต่มีบางท่านอย่างเช่นท่านนักปราชญ์ผู้ยิ่งใหญ่คือชัยคุ อันซาริกกล่าวว่า เป็นสิ่งที่อนุญาตให้ทำได้ และในโองการแห่งอัลกุรอานและในหะดีษก็เป็นที่เห็น ได้ชัดแจ้งแล้วว่านั่นเป็นสิ่งที่อนุญาตให้ทำได้ ดังนั้นถ้ามีผู้ถามเราว่า “ผมนั้นต่างจากหน้าอย่างไรหรือ? กฎเกณฑ์ที่มีสำหรับผมทำไมจึงไม่ใช่สำหรับ ใบหน้าด้วยเล่า? หรือสำหรับดวงตาและคิ้วด้วย? กฎเกณฑ์นี้น่าจะใช้สำหรับ ใบหน้า ดวงตาและคิ้วมากกว่า” คำตอบก็คือ ใบหน้าเป็นสิ่งเหมาะสมที่อนุญาตให้มองได้ มิใช่เป็นสิ่งที่ไม่เหมาะสม อนุญาตให้มองได้ กฎเกณฑ์ที่ใช้สำหรับอย่างหนึ่งจึงใช้กับอีกอย่างหนึ่งไม่ได้

ในทำนองเดียวกัน สำหรับเรื่องที่เกี่ยวข้องกับแต่ละบุคคลนั้นก็มิใช่อยกเว้น อยู่สองอย่างซึ่งเราจะกล่าวถึงในภายหลัง ไม่เป็นการบังคับให้ปกคลุมร่างกาย จากบิดา บุตร พี่น้องผู้ชาย บุตรของสามี บิดาของสามี ฯลฯ ในเรื่องนี้มี หลักเกณฑ์อยู่สองประการ ประการแรกก็คือการมองของบิดาหรือแม่กระทั่ง น้ำตาลูกนั้นแตกต่างจากการมองของผู้หญิงที่มีใช้มะสุรอม เป็นเรื่องธรรมดาที่ บิดาย่อมไม่มองดูบุตรด้วยทัศนหาอารมณ์หรือด้วยความกลัวว่าจะไขว้เขวไป และบุตรชายก็ย่อมจะไม่มองดูมารดาเช่นนั้นเหมือนกัน ในหมู่น้ำตาลูกและพี่ชาย ก็เป็นจริงเช่นกัน แต่ก็มีความสัมพันธ์บางอย่างที่ไม่อาจกล่าวได้ว่าจะเป็น เช่นนี้ ตัวอย่างเช่นบุตรชายของสามี บุตรชายของสามีจะมีความรู้สึกเช่นเดียวกับที่บิดามีต่อบุตรีได้อย่างไร ถึงแม้ว่าบุตรสาวของเขาจะเป็นผู้หญิงที่สวยงามที่สุดในโลกก็ตาม? ย่อมเป็นไปได้ไม่ได้อย่างแน่นอน บางทีอาจจะกล่าวได้ด้วยว่าใน กรณีบิดาของสามีก็เช่นเดียวกัน ตรงนี้อีกแหละที่เหตุผลที่ผู้หญิงไม่ต้องปกปิด ร่างกายต่อหน้าคนเหล่านี้ก็คือเรื่องของความลำบาก ผู้ชายที่แต่งงานและมีบุตร อยู่ในบ้านเดียวกัน เป็นส่วนหนึ่งของครอบครัว ฝ่ายภรรยาของชายผู้นั้นก็ ต้องเป็นส่วนหนึ่งของครอบครัวเหมือนกัน ถ้าทั้งสองเกิดอยู่ในบ้านเดียวกัน และฝ่ายภรรยาต้องปกปิดร่างกายอยู่ตลอดเวลา ก็ย่อมจะทำให้เกิดความลำบาก เป็นอย่างมาก นี่เป็นเหตุผลประการหนึ่ง

จากนี้เราก็อาจสรุปได้เช่นเดียวกับที่เคยกล่าวมาแล้วในเรื่องการหย่าร้าง การหย่านั้นเป็นเรื่องที่อนุญาตให้ทำได้แต่ก็ถือว่าเป็นสิ่งที่น่ารังเกียจ มันไม่ใช่สิ่งที่ต้องห้ามแต่ก็ไม่น่ากระทำ ดังนั้นถ้าชายผู้หนึ่งถามว่า “ฉันต้องการหย่าภรรยาของฉันแต่ฉันก็ต้องการได้รับความโปรดปรานจากพระผู้เป็นเจ้าของฉัน ฉันควรจะหย่าเธอหรือไม่?” ก็เป็นการดีที่สุดที่จะไม่หย่าเธอ ในทำนองเดียวกันการมองผู้หญิงที่มีใช้มะสุรอมแต่มิได้มีทัศนหาอะไรมากมายอยู่ และไม่เกรงว่าจะไขว้เขวไปก็ย่อมเป็นสิ่งที่กระทำได้ แต่ถ้าจะมีใครถามว่า “การมองหรือไม่มองจะดีกว่ากัน?” แน่่อนการไม่มองก็ย่อมดีกว่าแน่ ๆ กฎหมายของพระผู้เป็นอนุญาตให้ทำได้ก็เพื่อว่าผู้คนจะได้ไม่ต้องประสบความยุ่งยาก ลำบากโดยไม่จำเป็น แต่ว่าหลักเกณฑ์ก็ยังมีอยู่ตามเดิมนั่นเอง ผู้หญิงจะคลุมหน้าของเธอดีหรือไม่? การคลุมหน้านั้นดีกว่า แต่การคลุมหน้าจะก่อให้เกิด

ความลำบากขึ้นอย่างมากมายจึงอนุญาตให้ไม่ต้องคลุมก็ได้ ในทำนองเดียวกันการมองเห็นหน้าของสตรีที่มีใช้ *มะฮฺรอม* ก็เช่นเดียวกัน ถึงแม้ว่าจะเป็นที่อนุญาตแต่ในขณะเดียวกันถ้าไม่ทำก็จะดีกว่า

หะดีษและการเล่าเรื่อง

ในเรื่องนี้มีหะดีษอยู่หลายบทที่อธิบายเกี่ยวกับเรื่องนี้ทั้งหมด ในบทก่อนเราได้ยกหะดีษที่กล่าวว่าการที่ผู้ชายจะมองดูดวงหน้าของหญิงที่มีใช้ *มะฮฺรอม* นั้นเป็นสิ่งต้องห้าม มีหะดีษอยู่หลายบทที่ยังเป็นปัญหาในเรื่องแหล่งที่มาของมันและบรรดาอุละมาฮฺยังไม่เชื่อถือ แต่ก็อธิบายถึงสิ่งต่าง ๆ และให้ข้อคิดทางด้านจริยธรรมได้เป็นอย่างดี

มีจดหมายอันมีชื่อเสียงที่ท่านอลีเขียนถึงท่านอิมามอะฮฺซัน ซึ่งเป็นจดหมายให้คำแนะนำ “จงกั้นภรรยาของเจ้าให้ห่างจากการปนเปื้อนกับคนอื่น ๆ เท่าที่จะทำได้ ไม่มีสิ่งใดจะปกป้องสตรีได้มากไปกว่าบ้าน” หะดีษนี้มีคำว่า *เอียะฮฺติญาบ* ซึ่งหมายความว่าถึงถูกปกปิดโดยม่าน ท่านกล่าวแก่ท่านมาลิก อัล-อัชฎรว่า “จงอย่าแยก (*เอียะฮฺติญาบ*) ตัวเองจากประชาชนอีกต่อไป”

เรื่องที่ท่านอิมามบอกให้แยกสตรีออกจากการปะปนกับผู้ชายที่มีใช้ *มะฮฺรอม* นั้นก็เพื่อประโยชน์ของผู้หญิงเอง นั่นเป็นความจริง ผู้หญิงแยกตัวออกจากพวกผู้ชายที่มีใช้ *มะฮฺรอม* มากเท่าไร อันตรายจากการไขว้เขวไปก็จะยิ่งน้อยลงเท่านั้น ในโลกปัจจุบันนี้เราก็ได้เห็นแล้วว่ามียุทธภัยอยู่มากเพียงไร ในระบบสมัยใหม่นี้ เพราะฉะนั้นเราไม่อาจกล่าวได้ว่าการที่ชายหญิงปะปน มั่วสุมกันจะทำให้มีโอกาสที่เกิดอันตรายได้น้อยลง

มีหะดีษอีกบทหนึ่งที่เชื่อถือได้ นักกฎหมายศาสนาเชื่อในหะดีษนี้ ท่านศาสดา (ช.ล.) กล่าวว่า “การมองครั้งแรกนั้นเป็นสายตาของท่าน แต่การมองครั้งที่สองเป็นไปเพื่อการขาคทุนของท่าน” นี่เป็นการกำหนดข้อบังคับหรือว่าเป็นคำแนะนำเท่านั้น? บางคนกล่าวว่านี่เป็นการกำหนดข้อบังคับ คนเหล่านั้นกล่าวว่าผู้ชายจะมองดูผู้หญิงได้ครั้งหนึ่ง แต่ห้ามมองเป็นครั้งที่สอง ส่วนบางคนก็กล่าวว่าคำพูดนี้หมายความว่า เป็นเรื่องที่เป็นไปได้ที่ครั้งแรกสายตาของท่านจะทอดไปที่ดวงหน้าของสตรีโดยมิได้เจตนา แต่ไม่อนุญาตให้มองครั้งที่สอง

โดยตั้งใจ แต่ก็ยังมีบางคนที่กล่าวว่ามันไม่ได้เป็นข้อบังคับหรือเป็นข้อแนะนำ การมองครั้งแรกเป็นไปโดยไม่ได้ตั้งใจแต่การมองครั้งที่สองเป็นไปด้วยกิเลส เพราะฉะนั้นท่านศาสดาจึงได้กล่าวว่าการมองครั้งที่สองเป็นไปเพื่อความขาดทุนของผู้มอง

ยังมีหะดีษอีกบทหนึ่งซึ่งเป็นบทเรียนที่ดีถึงแม้ว่าจะมิได้เป็นหะดีษที่นักกฎหมายศาสนาเชื่อถือก็ตาม แต่มันก็เป็นการสอนจริยธรรมที่ดี หะดีษนั้นกล่าวว่าท่านศาสดา (ช.ล.) ได้ถามว่า “อะไรหรือที่ดีกว่าสิ่งอื่นสำหรับสตรี?” ไม่มีใครตอบ ท่านอิมามอะฮ์มัดซึ่งตอนนั้นยังเป็นเด็กเล็ก ๆ อยู่ได้กลับไปบ้านและถามท่านหญิงฟาติมะฮ์ ท่านก็ตอบว่า “สิ่งนั้นคือการที่เธอไม่มองดูผู้ชายและผู้ชายไม่มองดูเธอ”² นี่แสดงว่าการที่ผู้หญิงมองดูผู้ชายก็มีอันตรายเหมือนกัน เป็นการดีกว่าและปลอดภัยกว่าถ้าเธอจะไม่ได้พบผู้ชายที่มีได้เป็นมะฮูรอมเลย ไม่ต้องสงสัยเลยว่าจะไม่เป็นเช่นนั้น แต่เรื่องที่เรากำลังพูดถึงก็คืออิสลามอนุญาตให้ทำสิ่งใดได้บ้างผู้หญิงจึงจะได้รับความลำบากน้อยลงไม่ใช่เรื่องว่าอะไรจะปลอดภัยกว่า แน่่อนการไม่ได้พบผู้ชายที่มีไซฮมะฮูรอม ย่อมปลอดภัยกว่า

มีหะดีษอีกบทหนึ่งกล่าวว่า “การมองคือลูกศรของซาตาน”⁴ แน่่อนนี้หมายถึงการมองที่แฝงด้วยตัณหา หรือคำกล่าวที่ว่า “ทุกสิ่งย่อมมีรูปแบบที่ผิดประเวณีของมันเอง และการลวงประเวณีของดวงตาก็คือการมอง”⁵ ก็หมายถึงการมองด้วยกิเลสราคะและการมองที่น่าเกรงว่าจะนำไปสู่ความไขว้เขวเช่นเดียวกัน

ข้อยกเว้นในเรื่องผู้ที่จะมาเป็นผู้ครอง

ในหะดีษต่าง ๆ นั้นมีอยู่หลายหะดีษที่เกี่ยวข้องกับเรื่องที่ว่าตอนไหนจึงจะเป็นสิ่งอนุญาตให้มองได้สำหรับผู้ที่จะเป็นผู้ครอง ถ้าเช่นนั้นมันก็หมายความว่าผู้ที่มีไซฮผู้ครองจะมองไม่ได้เช่นนั้นหรือ? ไม่ใช่เพียงแต่อนุญาตให้ผู้ที่จะเป็นผู้ครองมองได้เท่านั้นหรอก แต่ยังเน้นด้วยว่าการมองดูนั้นดีกว่าด้วย ตัวอย่างเช่นกล่าวกันว่าชายผู้หนึ่งต้องการจะแต่งงานกับบุตรธิดาของสหายคนหนึ่งของท่านศาสดา ซึ่งอยู่ในนครมะดีนะฮ์ ท่านศาสดา (ช.ล.) ได้กล่าวแก่เขาว่า “จงไปดูเสียก่อนแล้วจึงแต่งงาน มีบางสิ่งบางอย่างอยู่ในดวงตาของ

สหายของฉัน”⁶ ท่านศาสดาได้บอกให้เขาไปดูเสียก่อนเพราะสหายของท่านมาจากเผ่าพันธุ์หรือสองเผ่าพันธุ์เท่านั้นและส่วนใหญ่มีข้อบกพร่องบางอย่างที่นัยน์ตา ท่านได้บอกเขาให้ไปดูเสียก่อนจึงแต่งงานเพื่อว่าภายหลังเขาจะได้ไม่ผิดหวัง

มุฮัมมัด อิบน์ ซุเบย์กล่าวว่า “กระผมต้องการแต่งงาน” ท่านศาสดาจึงบอกแก่เขาว่า “ท่านเคยเห็นเธอแล้วหรือ?” ฉันทัน (ซุเบย์) จึงตอบว่า “ยังเลยกระผมยังไม่เคยเห็น” ท่านก็กล่าวว่า “จงไปดูเธอซิเพราะมันจะเพิ่มความเข้มแข็งให้แก่การแต่งงานของท่าน”⁷

อิมามญาฟีร (อ.) กล่าวว่า “หากพวกท่านคนหนึ่งคนใดจะแต่งงานถ้าท่านไปดูหญิงผู้นั้นก็จะเป็นการดีกว่า ถ้าท่านดูในฐานะที่จะเป็นคู่ครอง”⁸

เมื่อหะดีษกล่าวว่าการดูเป็นสิ่งที่ยอนุญาตให้ ในฐานะที่เป็นคู่ครอง ฉะนั้นแล้วย่อมจะหมายความว่าถ้ามิใช่คู่ครองจะดูไม่ได้กระนั้นหรือ? ถ้า “การมอง” ของคู่ครองหมายถึงการมองดูดวงหน้าและมือเท่านั้นมิใช่มากกว่านั้นแล้วก็เป็นการจำกัดอยู่แล้วว่ามันมิใช่การมองด้วยตมฺหา ถ้าเช่นนั้นก็จะหมายความว่า การมองในตอนอื่นเป็นสิ่งไม่อนุญาตกระนั้นหรือ? ไม่ใช่เช่นนั้นเป็นสิ่งอนุญาตให้ผู้ที่จะเป็นคู่ครองมองดูใบหน้าและผมของนางได้และแม้แต่เส้นขอบร่างของเธอก็เช่นกัน รวมทั้งสิ่งต่าง ๆ ที่ก่อให้เกิดรูปร่างของร่างกายของเธอด้วย เป็นที่ชัดเจนแล้วว่าสิ่งที่ยอนุญาตให้แก่ชายที่จะเป็นคู่ครองนั้นไม่เป็นที่อนุญาตในเวลาอื่น ๆ จนถึงกับกล่าวกันว่าถ้าผู้ที่จะเป็นคู่ครองนั้นเป็นผู้ที่เอาจริงเอาจังแล้ว ถึงแม้จะมองด้วยกิเลสตมฺหากก็ไม่มีปัญหาอะไร

ข้อยกเว้นอื่น ๆ ที่มีกล่าวไว้ในพระมหาคัมภีร์อัลกุรอาน

ที่นี่เราจะกล่าวถึงข้อยกเว้นอื่น ๆ บ้าง บางเรื่องก็เกี่ยวข้องกับขอบเขตของฮิญาบ มีข้อยกเว้นอีกข้อหนึ่งที่เกี่ยวข้องกับจำนวนของผู้มอง บางข้อก็ไม่มีข้อน่าสงสัยอะไรแต่บางข้อก็จำเป็นต้องมีการอธิบายบ้างเล็กน้อย วลีที่ว่า “จงอย่าเปิดเผยให้เห็นเครื่องประดับของพวกนาง” มีอยู่สองครั้งและทั้งสองครั้งก็มีข้อยกเว้นตามมาด้วย ครั้งแรกเกี่ยวข้องกับขอบเขตของฮิญาบและสิ่งที่ไม่จำเป็นต้องปกปิด ครั้งที่สองกล่าวถึงบุคคลที่ไม่จำเป็นต้องปกปิดเมื่ออยู่ต่อหน้า รวมทั้งสิ่งที่มีใช้ข้อยกเว้นด้วย เช่น ผม คอ ทรวงอก ฯลฯ

ครั้งแรกโองการกล่าวว่า “จงอย่าเปิดเผยให้เห็นเครื่องประดับของ

พวกนางเว้นไว้แต่สิ่งที่อยู่ภายนอก” ข้าพเจ้าได้อธิบายว่าดังนี้ “คือให้ทั้งชายผ้าคลุมผมลงมาปิดทรวงอก” เราก็อธิบายเช่นนี้เหมือนกัน โองการกล่าวอีกว่า “จงอย่าเปิดเผยเครื่องประดับของพวกนางนอกจากแก่สามีของพวกนาง — — —” ไม่มีสิ่งใดที่จำต้องปกปิดเบื้องหน้าสามีของหญิงนั้น “— บิดาของพวกนาง บุตรของพวกนาง บุตรของสามี พี่ชายน้องชาย บุตรของพี่ชายน้องชายและบุตรของพี่สาวน้องสาวของพวกนาง” ถึงตรงนี้ก็แจ่มแจ้งดีแล้ว ตรงนี้ไม่มีอะไรที่จะต้องโต้เถียง แต่แล้วก็มีที่โองการได้กล่าวไว้อีกส้อย่าง ซึ่งจะต้องพูดกันถึงความหมายของมัน “หรือพวกผู้หญิงของพวกนางหรือพวกผู้หญิงที่พวกนางเป็นเจ้าของ หรือชายที่รับใช้พวกนางซึ่งปราศจากความปรารถนาทางเพศ หรือเด็ก ๆ ซึ่งยังไม่มีความรู้เกี่ยวกับอวัยวะที่เป็นของสงวนของสตรี”

คำว่า “หรือผู้หญิงของพวกนาง” นั้นหมายถึงผู้หญิงทั้งหลายหรือหรือเพียงแต่ผู้หญิงมุสลิมเท่านั้น? หรือว่าพวกผู้หญิงที่อยู่ในบ้านของนางและคอยรับใช้นาง? ไม่น่าจะเป็นข้อที่สามไปได้ เพราะการที่กล่าวถึงผู้หญิงทั้งหลายนั้น ไม่น่าจะหมายถึงแต่เพียงผู้หญิงที่ทำงานอยู่ในบ้านของพวกนางเท่านั้น ถ้าเช่นนั้นก็จะหมายความว่าพวกนางต้องปกปิดร่างกายเมื่ออยู่ต่อหน้าผู้หญิงที่ไม่ใช่คนรับใช้ แน่نونคงไม่ใช่เช่นนั้น สิ่งหนึ่งที่เป็นเรื่องแน่นอนมาตั้งแต่ต้นสมัยของอิสลามแล้วก็คือผู้หญิงคนหนึ่งย่อมเป็น *มะฮฺรอม* ของผู้หญิงอีกคนหนึ่ง ดังนั้นจึงเหลือข้อที่อาจเป็นไปได้อยู่สองข้อ ข้อหนึ่งคือหมายถึงผู้หญิงทั้งหมด ดังนั้นจึงไม่มีผู้หญิงที่มี *มะฮฺรอม* ของผู้หญิงอีกคนหนึ่งอยู่เลย แต่ถ้าเป็นข้อสองคือหมายถึงสตรีมุสลิมแล้ว สตรีที่ไม่ใช่มุสลิมก็เป็นผู้ที่มี *มะฮฺรอม* แก่นาง

แน่นอน นี่อาจจะเป็นสิ่งที่บางคนได้ออกคำสั่งทางศาสนากำหนดข้อบังคับให้ บางคนกล่าวว่าเป็นการ *หะรอม* สำหรับสตรีมุสลิมที่จะเปิดเผยร่างกายแก่สตรีที่มี *มะฮฺรอม* เหตุผลก็คือไม่เป็นการอนุญาตให้สตรีคนใดบรรยายถึงร่างกายของสตรีอื่น ๆ ให้สามีของนางฟัง หน้าที่เช่นนี้สตรีมุสลิมทำได้แต่ผู้หญิงอื่น ๆ อาจทำไม่ได้ เพราะฉะนั้นจึงไม่อนุญาตให้ผู้หญิงมุสลิมเปิดเผยร่างกายของตนให้ผู้หญิงเหล่านั้นแลเห็น การที่ห้ามผู้หญิงมุสลิม

เปิดเผยร่างกายแก่ผู้หญิงอื่น ๆ นั้นอาจเป็นสิ่งบังคับหรือเป็นการเห็นสมควรเท่านั้นก็ได้ เพราะผู้หญิงที่มีใช้มุสลิมอาจจะไปบรรยายถึงรูปร่างของเธอให้สามีของนางฟัง นี่เป็นเรื่องที่ไม่สมควรเลย มันเป็นการยากที่จะกล่าวว่าเป็นสิ่งต้องห้ามเนื่องจากว่าในโครงการเองไม่ได้กล่าวไว้ตรง ๆ ว่า “ผู้หญิงมุสลิม” ส่วนคำที่ว่า “ผู้หญิงที่นางเป็นเจ้าของ” นั้นยิ่งตีความยากขึ้นไปอีก ในเรื่องนี้มีข้อที่อาจเป็นไปได้อยู่สองประการด้วยกัน ประการแรกก็คือกล่าวถึงทาสหญิง นั่นก็คือไม่เป็นการจำเป็นที่สตรีจะต้องปกปิดร่างกายของตนจากทาสหญิงของเธอ หรือไม่จำเป็นที่ผู้หญิงจะปกปิดร่างกายของเธอจากทาสของเธอแม้แต่ทาสที่เป็นชาย นี่ก็จะหมายความว่าทาสชายนั้นเป็น *มะฮฺรอม* ของเธอ แน่نون เรื่องนี้ไม่น่าจะแปลกใจเลย ถ้าท่านแปลกใจในเรื่องนี้ สิ่งที่น่าแปลกกว่านี้ก็คือการปกปิดผมนั้นไม่ใช่สิ่งจำเป็นสำหรับทาสหญิงเลย นั่นก็คือทาสหญิงไม่จำเป็นต้องคลุมผมของเธอไม่ว่าต่อหน้าผู้ใดทั้งสิ้น จะเป็นเจ้านายหรือคนอื่นก็ตาม

ณ ที่นี้มีโครงการกล่าวถึงผู้หญิงกับทาสชายของเธอ ถ้าผู้หญิงมีทาสชาย จะเรียกทาสชายนั้นว่าเป็น *มะฮฺรอม* กับเธอหรือไม่ใช่ *มะฮฺรอม*? นี่เป็นเรื่องที่หะดีษและรูปแบบภายนอกของโครงการในอัลกุรอานสั่งว่าไม่เป็นสิ่งจำเป็นต้องปกคลุม แต่คำสั่งทางศาสนาไม่ตรงกับหะดีษและอัลกุรอานเรากล่าวว่า “รูปแบบภายนอก” ของโครงการก็เพราะการคำนึงถึงทาสหญิงในโครงการนี้เป็นเรื่องยากมาก แล้วทาสหญิงของคนอื่น ๆ เล่า? และทาสหญิงของสามีของเธอเล่า? หรือทาสหญิงอื่น ๆ ละ? และผู้หญิงที่ไม่ใช่ทาสหญิงเล่า? หากมิได้เราอาจกล่าวได้ว่าผู้หญิงอื่น ๆ ก็รวมอยู่ในคำว่า “ผู้หญิงของพวกนาง” แล้วถ้าเรายอมให้เป็นว่าคำนั้นหมายถึงผู้หญิงที่มีใช้ทาส ความหมายก็จะมีว่าในบรรดาทาสหญิงนั้นมีแต่ทาสหญิงของเธอเท่านั้นที่เป็น *มะฮฺรอม*

ดูซิว่านี่จะนำไปสู่ความหมายอะไรบ้าง? ทาสหญิงเป็น *มะฮฺรอม* กับผู้ชาย แต่หญิงที่มีใช้ทาสต้องปกปิดร่างกายของเธอจากทาสหญิงเหล่านี้ ต้องไม่ใช่เช่นนั้นแน่ ๆ โครงการนี้หมายถึงทาสผู้หญิงและชาย เหตุผลก็ชัดเจนอยู่แล้ว คือเนื่องจากว่าทาสชายก็ทำงานอยู่ในบ้าน เพราะฉะนั้นการปกปิดร่างกายจากทาสชายจึงเป็นเรื่องที่ลำบากอย่างมาก จึงถือว่าทาสชายเป็น *มะฮฺ*

รวม เสีย มีหะดีษหลายบทที่กล่าวไว้ดังนี้

“หรือบรรดาชายที่รับใช้พวกนาง บรรดาที่ไม่มีความปรารถนาทางเพศ” ก็คือผู้ชายที่ไม่มีความรู้สึกทางเพศต่อผู้หญิง ชายที่ไม่มีสมรรถภาพและไม่ต้องการผู้หญิง เป็นเหมือนกับคนปัญญาอ่อนที่แยกความแตกต่างระหว่างเพศไม่เป็น ผู้อธิบายความคนอื่น ๆ ได้ให้ความเป็นไปได้อีกอย่างหนึ่ง บางคนก็กล่าวว่า หมายถึงผู้ชายที่ไม่มีความต้องการทางร่างกายต่อสตรี เพศรวมทั้งผู้ชายที่ถูกตอนด้วย คนเหล่านี้เป็น *มะฮฺรอม* มีหะดีษหลายบทที่กล่าวเช่นนั้น ผู้ชายเช่นนั้นได้รับอนุญาตให้เข้ามาในฮาเร็มได้และถูกถือว่าเป็นผู้หญิง เพราะพวกเขาไม่ต้องการผู้หญิงเพื่อสนองความต้องการทางเพศ

บางคนก็กล่าวว่านี้รวมถึงคนที่ยากจนชั้นแค้นด้วย เขาถืออะไรเป็นเกณฑ์เล่า? คนที่กล่าวว่าผู้ชายเช่นนี้รวมถึงผู้ที่เจ็บป่วยหรือปัญญาอ่อนก็เพราะคนเหล่านั้นไม่สามารถแยกแยะเพศทั้งสองได้และไม่เข้าใจในพลังอันดึงดูดใจซึ่งมีอยู่ในสตรีเพศ พวกเขา ก็เหมือนกับเด็ก ๆ ส่วนที่กล่าวว่ารวมไปถึงผู้ชายตอนด้วย ได้กล่าวว่าสิ่งสำคัญที่ควรเน้นก็คือ “การขาดความต้องการทางเพศ” นั่นก็คือหลักเกณฑ์ในการตัดสินมิใช่ดูว่าเขามีปัญญาอ่อนหรือไม่แต่ดูว่าเขาไม่มีความต้องการทางเพศต่อผู้หญิงต่างหาก ส่วนผู้ที่กล่าวว่ารวมถึงคนยากจนชั้นแค้นนั้นให้เหตุผลว่าคนเหล่านั้นไม่มีความต้องการทางกายต่อผู้หญิง พวกเขาเหมือนกับผู้ชายที่ถูกตอน หรือถ้าไม่เหมือน ก็อยู่ภายใต้สถานการณ์ที่ทำให้ล้มความต้องการทางเพศไปหมดแล้ว แน่อนไม่น่าจะนับรวมคนกลุ่มหลังนี้เข้าไปด้วยเลย นอกจากนั้นยังมีคนที่ป่วยทางจิตซึ่งไม่มีความรู้สึกผิดชอบชั่วดีแต่รูปแบบที่ถูกต้องที่สุดควรจะเป็นชายที่กลายเป็นเหมือนชั้นที่นั่นเอง

“หรือเด็ก ๆ ซึ่งยังไม่มีความรู้เกี่ยวกับอวัยวะอันเป็นของสงวนของสตรี” นี้หมายถึงเด็กอายุ 7 หรือ 8 หรือ 10 ขวบกันแน่? หรือหมายถึงเด็ก ๆ ที่ยังไม่มีความรู้ นั่นก็คือยังไม่บรรลุนิติภาวะ? นักกฎหมายศาสนาถือเอาแบบที่สองนี้และคำสั่งทางศาสนาก็ออกมาตามนั้นด้วย ก่อนหน้าถึงวัยกำดัดพวกเขาเป็น *มะฮฺรอม* แต่หลังจากนั้นไม่ได้เป็น *มะฮฺรอม* แล้ว

สรุปโองการที่ 24:31

“หรือจงอย่าปล่อยให้พวกนางกระต๊อบเท้าเพื่อว่าเครื่องประดับที่

ปกปิดไว้จะได้เผยออกให้เห็น” สตรีชาวอาหรับมักจะกระตือรือร้นเพื่อให้งำไล
 ข้อเท็จจริงหรือเงินของพวกเขาเสี่ยงกรูกรังและสิ่งต่าง ๆ ที่ซ่อนอยู่จะ
 ได้ปรากฏให้เห็น พวกเขาถูกสั่งมิให้ทำเช่นนั้น ไม่ให้ทำสิ่งหนึ่งสิ่งใดที่จะ
 ดึงดูดความสนใจของผู้ใดมายังตัวเธอเอง ดังนั้นในการติดต่อกับผู้ชายที่มีใช้
 มะฮฺรอมของเธอ เธอจึงไม่ควรทำสิ่งหนึ่งสิ่งใดที่จะชักจูงความสนใจของเขามา
 สู่ตัวเธอไม่ว่าจะในการเดิน การเจรจา การใช้เครื่องหอมหรือเครื่องสำอางค์
 เราได้เคยกล่าวถึงยาทาตามาแล้ว นั่นเป็นข้อยกเว้นแต่ก็ไม่ควรทาเสียหนักจน
 เป็นกระตุ้นและดึงดูดผู้ชายเข้ามาหาเธอ ทุกคนย่อมต้องกลับไปสู่พระผู้เป็นเจ้า
 ---นี่เป็นพระบัญชาจากพระผู้เป็นเจ้า จงจดจำพระองค์ไว้ จงหันกลับมา
 สู่พระองค์ พระองค์ทรงทราบเจตนาของมนุษย์ ถ้าเราถือว่าอะไรเป็นข้อยกเว้น
 สิ่งนั้นก็ขึ้นอยู่กับเจตนาบริสุทธิ์ของเราเป็นสำคัญ

เชิงอรรถสำหรับบทที่ 6

1. วิชาฮิล เล่ม 3 หน้า 24
2. วิชาฮิล เล่ม 3 หน้า 9
3. เป็นไปได้ที่จะมีบางคนให้เหตุผลอย่างฉลาดซึ่งจะลบล้างข้อสรุปนี้ อย่างเช่นกล่าวว่า
 ระหว่างใบหน้ากับผมนั้นมีอะไรแตกต่างกันหรือจึงต้องคลุมอย่างหนึ่งและเปิดอีกอย่าง
 หนึ่งได้ เราจึงให้เหตุผลด้วยการปฏิบัติ ส่วนคนอื่น ๆ ก็ให้เหตุผลด้วยสติปัญญา เป็น
 การเพียงพอที่เราจะอ้างเหตุผลด้วยการปฏิบัติ ถึงแม้ว่าจะด้วยการเสนอความเป็นไปได้
 ว่าเหตุผลนั้นอาจทำให้การปฏิบัติเป็นโมฆะไปก็ได้ อันที่จริงนั้นมีความแตกต่างกัน ถ้าการ
 คลุมหน้าเป็นเรื่องที่ปฏิบัติได้สะดวก อิสลามก็คงจะบอกไว้อย่างชัดเจนแล้ว แต่อิสลาม
 ไม่ต้องการให้ใครต้องลำบากลำบาก
4. วิชาฮิล เล่ม 3 หน้า 24
5. กافی เล่ม 5 หน้า 539 และ วิชาฮิล เล่ม 3 หน้า 24
6. ซอฮิฮฺมุสลิม เล่ม 4 หน้า 142
7. ญามาอีร์มิซี หน้า 175
8. วาฟี เล่ม 12 หน้า 58, วิชาฮิล เล่ม 3 หน้า 11, กافی เล่ม 5 หน้า 365.